

Kungliga bibliotekets remissvar på promemorian En moderniserad taltidningsverksamhet (Ds 2024:22)

Sammanfattning

Kungliga bibliotekets (KB) svar tar sin utgångspunkt i bibliotekslagens skrivningar. Bibliotekslagen (2013:801) anger prioriterade målgrupper för biblioteken, bland annat nationella minoriteter och personer med funktionsnedsättning.

KB anser att förslaget om en moderniserad taltidningsverksamhet är bra, men vill särskilt lyfta fram vissa delar. I synnerhet är det positivt för Sveriges folkbibliotek och talbokslåntagare att taltidningstjänsten genom förslaget blir tillgänglig för fler användare och att den mottagarutrustning och det internetabonnemang som Myndigheten för tillgängliga medier (MTM) tillhandahåller kan användas till *Talboken kommer*. Vidare noterar KB att det är bra att nationella minoriteters textbaserade nyhetsmedier undantas kravet på mediestöd för att ingå i taltidningstjänsten, att det är viktigt att kris- och samhällsinformation kan göras tillgängligt i tjänsten samt att en digitalisering av region- och kommunaltaltidningar kan underlätta pliktinsamlingen av dessa.

Innehåll

KB:s synpunkter rör avsnitt 5, *Taltidningstjänstens innehåll* och avsnitt 6, *Mottagarutrustning och internabonnemang*.

MTM har idag en verksamhet för taltidningar som bland annat innebär att den som prenumererar på sin dagstidning som taltidning får tillgång till mottagarutrustning, vanligtvis en spelare med tillhörande internetabonnemang. Det är tidningsföretagen själva som bestämmer priset för att prenumerera på taltidningen men oftast motsvarar kostnaden en vanlig tidningsprenumeration. I promemorian *En moderniserad taltidningsverksamhet* lämnas förslag som innebär att taltidningsverksamheten moderniseras och breddas för att följa medieutvecklingen.

KB ser positivt på förslaget att tillgång till MTM:s nya taltidningstjänst inte kopplas till en dagstidning med betald prenumeration, utan även omfattar andra textbaserade nyhetsmedier som uppstår mediestöd samt region- och kommunaltaltidningar. På så sätt kan fler användare ansluta till tjänsten och de textbaserade nyhetsmedierna blir tillgängliga för fler. Vissa orter har gratistidningar som främsta eller enda nyhetskälla och på det här sättet skulle taltidningstjänsten fungera mer jämlikt över hela landet. Det är viktigt att förslaget tar

särskild hänsyn till de nationella minoriteterna genom att inkludera textbaserade nyhetsmedier på nationella minoritetsspråk som inte uppbär mediestöd.

Genom blindskriftsförsändelser, som subventioneras av Post- och telestyrelsen (PTS), distribuerar folkbibliotek talböcker på cd-skivor. Målgruppen är personer som behöver läsa i tillgängligt format, men av olika anledningar inte själva kan hantera digitala tjänster som Legimus. Sedan några år erbjuder MTM tjänsten *Talboken kommer* till denna målgrupp. Genom tjänsten kan biblioteken hjälpa låntagare att ladda ned talböcker i sin spelare eller app.

KB vill framhålla vikten av att talböcker kan distribueras till taltidningstjänstens användare genom tjänster som *Talboken kommer*, vilket stärker bibliotekens förutsättningar att förmedla litteratur i tillgängligt format i enlighet med bibliotekslagens intentioner. Användare som har tillgång till en spelare genom MTM:s taltidningstjänst kan då få hjälp att lägga till talböcker i spelaren från sitt bibliotek. Om tillgången till MTM:s nya taltidningstjänst inte begränsas av att användaren måste köpa en prenumeration på en dagstidning, utan tillåter fler typer av abonnemang av textbaserade nyhetsmedier, breddas underlaget för *Talboken kommer*. På så sätt minskar också folkbibliotekens behov av att skicka cd-skivor med post, och PTS kostnader för blindskriftsförsändelser kan därmed förväntas sjunka.

KB ser det som viktigt att förordningen fastslår att MTM ska göra kris- och samhällsinformation från stat, region och kommun tillgänglig i tjänsten. KB framhåller dock att det måste definieras vad för slags information som ska tillgängliggöras.

KB ser fördelar med att region- och kommunaltaltidningar helt digitaliseras, då det underlättar pliktinsamling av dessa i enlighet med lagen om pliktexemplar av elektroniskt material (2012:492). Att fler region- och kommunaltaltidningar ansluter till MTM:s taltidningstjänst påskyndar digitaliseringen och underlättar indirekt pliktinsamling, förutsatt att taltidningarna även görs tillgängliga för allmänheten genom andra kanaler. En övergång till digitalt material underlättar arbetet och sänker kostnaderna både för taltidningsproducenter och KB.

Ställningstagande

- KB ser positivt på förslaget att tillgång till MTM:s nya taltidningstjänst inte kopplas till en dagstidning med betald prenumeration, utan även omfattar andra textbaserade nyhetsmedier som uppbär mediestöd samt region- och kommunaltaltidningar. Det är bra att förslaget tar särskild hänsyn till de nationella minoriteterna genom att inkludera textbaserade nyhetsmedier på nationella minoritetsspråk som inte uppbär mediestöd.
- KB vill framhålla vikten av att talböcker kan distribueras till taltidningstjänstens användare genom tjänster som *Talboken kommer*, vilket stärker bibliotekens förutsättningar att förmedla litteratur i tillgängligt format i enlighet med bibliotekslagens intentioner.

- KB ser det som viktigt att förordningen fastslår att MTM ska göra kris- och samhällsinformation från stat, region och kommun tillgänglig i tjänsten, men framhåller att det måste definieras vad för slags information som ska tillgängliggöras.
- KB ser fördelar med att region- och kommunaltidningar helt digitaliseras, då det underlättar pliktinsamling av dessa i enlighet med lagen om pliktexemplar av elektroniskt material.

Anna Lundén har beslutat detta yttrande. Tobias Willstedt och David Södergren har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Oskar Laurin deltagit.

Beslutet har signerats elektroniskt.

Anna Lundén

Avdelningschef, Avdelningen för samverkan

Tobias Willstedt

Handläggare, Avdelningen för samverkan

David Södergren

Handläggare, Avdelningen för samverkan